

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ศาสนาถือเป็นสถาบันที่สำคัญสถาบันหนึ่งของสังคม เป็นที่มาของวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต โลกทรรศน์ คติ ความเชื่อของประชาชนในประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชีย ทั้งในแถบเอเชียใต้ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และเอเชียตะวันออก ตะวันออกกลาง และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริเวณแม่น้ำสำคัญ เช่น แม่น้ำอิระวดี แม่น้ำเจ้าพระยา และแม่น้ำโขง ได้แก่ ไทย ลาว พม่า กัมพูชา และเวียดนาม ที่ประชาชนส่วนใหญ่ในแถบนี้ นับถือพุทธศาสนาเถรวาท และพุทธศาสนาถือเป็นพื้นฐานที่สำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของภูมิภาคนี้ (สมบูรณ์ สุขสำราญ, 2534 : 1) ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม ประเพณี ศิลปะ วรรณกรรมและความเชื่อ ศาสนาเป็นวัฒนธรรมที่ผู้คนใช้เป็นบรรทัดฐานในการดำเนินชีวิต สังคมใด ผู้คนใดนับถือศาสนาใด พฤติกรรมของบุคคลก็จะแสดงออกให้ปรากฏตามหลักคำสอน และพิธีกรรมที่เขาปฏิบัติก็จะเป็นเอกลักษณ์ของสังคมนั้นๆ (คุณ โทจันทร์, 2545 : 62) โดยวิถีชีวิตของผู้คนในสังคมส่วนใหญ่แถบนี้ล้วนแต่ได้รับอิทธิพลจากพุทธศาสนา การสร้างศาสนสถานทางพุทธศาสนาที่ยิ่งใหญ่สวยงามและหลากหลายรูปแบบเพื่ออุทิศไว้ในร่มเงาแห่งพุทธศาสนา ก็เพื่อความร่มเย็นเป็นสุขของตนเอง ครอบครัวและชุมชน หลักธรรมคำสั่งสอนของพุทธศาสนาก่อให้เกิดการจัดระเบียบในสังคมและยังก่อให้เกิดวรรณกรรมที่แพร่กระจายในกลุ่มชนที่นับถือพุทธศาสนา พิธีกรรมทางพุทธศาสนา ก่อให้เกิดประเพณีที่ปฏิบัติกันในชุมชน พุทธศาสนายังสามารถเป็นตัวเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอีกด้วย (อุดม ชีรพัฒนานนทกุล, 2545 : 1)

หากกล่าวถึงคำว่าความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยทั่วไปแล้วจะเข้าใจกันว่าหมายถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหรือรัฐเท่านั้น แต่โดยแท้จริงแล้วมีความหมายกว้างขวางกว่านั้น กล่าวคือนอกจากจะเป็นความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหรือรัฐด้วยกันแล้วยังหมายถึงความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานอื่นๆที่ไม่ใช่ภาครัฐอีกด้วย เช่น องค์การระหว่างประเทศหรือแม้แต่กระทั่งกลุ่มบุคคล หรือบุคคลใดๆซึ่งได้สร้างบทบาทที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศด้วยมิติแห่งความสัมพันธ์ระหว่างประเทศนั้น มิได้มีแต่เฉพาะมิติการเมืองเท่านั้น แต่หากหมายรวมถึงมิติ

ความสัมพันธ์ที่มีต่อกันในทุกด้าน เช่น ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา การทูต การทหาร กีฬา วัฒนธรรมและการศาสนา เป็นต้น ซึ่งล้วนแล้วแต่จะเน้นหนักหรือดำเนินการไปในรูปแบบใด อีกทั้งลักษณะของความสัมพันธ์เช่นนี้สามารถจะดำเนินการให้เป็นความร่วมมือที่เป็นมิตรหรือแม้กระทั่งเป็นความขัดแย้งหรือเป็นปรปักษ์ต่อกันก็ได้ด้วย (สุรพล สุยะพรหม, 2547 : 303)

เมื่อก้าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนามนั้น ทั้งสองประเทศมีความคล้ายคลึงทางวัฒนธรรมค่อนข้างมาก ซึ่งไทยและเวียดนามต่างก็อยู่ในอาณาบริเวณแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมจากอินเดียและจีน ทำให้วัฒนธรรมท้องถิ่นได้รับอิทธิพลจากอารยธรรมนี้ เช่น ปัจจัยพระพุทธศาสนา และปัจจัยจีน ความคล้ายคลึงทางด้านวัฒนธรรมได้เอื้ออำนวยต่อความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศ การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างประชาชนต่อประชาชนและรัฐบาลต่อรัฐบาลได้ง่ายขึ้น (หว่าง คัก นาม, 2550 : 11-12) ศาสนามีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันของชาวเวียดนาม และเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมประจำชาติเวียดนาม แม้ว่าชาวเวียดนามต้องตกเป็นเมืองขึ้นของชาวต่างชาติแต่พวกเขาก็พยายามรักษาความเป็นตัวเองไว้ทั้งในด้านวัฒนธรรม ประเพณี เพราะแท้จริงแล้วชาวเวียดนามก็คือชาวพุทธที่มีความศรัทธาในศาสนาอย่างแน่วแน่ ซึ่งได้รับมรดกตกทอดจากจีนในสมัยที่จีนปกครอง ทั้งลัทธิขงจื้อ ลัทธิเต๋า และพุทธศาสนา ผสมผสานกันเป็น “ไตรศาสนา” ที่ชาวเวียดนามยึดถือการเคารพบรรพบุรุษ ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ความซื่อสัตย์ต่อแผ่นดินเกิดตามลัทธิขงจื้อ ความกตัญญูต่อบรรพบุรุษและเน้นในด้านความสมดุลของธรรมชาติตามลัทธิเต๋า และความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อต่อเพื่อนมนุษย์ตามคำสอนทางพุทธศาสนา (ไพรัตน์ สูงกิจบูรณ์, 2546 : 274)

ความคล้ายคลึงกันทางวัฒนธรรมได้กลายมาเป็นความเชื่อมโยงทางวัฒนธรรมและสามารถกำหนดเป็นรูปแบบวิถีการดำเนินชีวิตและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ซึ่งพุทธศาสนาถือเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่ช่วยให้ชาวไทยและชาวเวียดนามมีความใกล้ชิดและความเข้าใจระหว่างกันมากขึ้น ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยเปรียบเสมือนเป็นศูนย์กลางของพระพุทธศาสนาที่ชาวพุทธทั่วโลกให้การยอมรับ ในปัจจุบัน โดยความร่วมมือกันจากหลายๆหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้งในระดับรัฐบาลและภาคประชาชน ได้มีการเชื่อมโยงงานด้านพระพุทธศาสนาในรูปแบบกิจกรรมทางพุทธศาสนาในเวียดนามมากขึ้น เช่นการนำผ้าพระกฐินพระราชทานไปทอดถวายที่เวียดนามโดยสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงฮานอยและสถานกงสุลใหญ่ที่นคร โฮจิมินห์ นับตั้งแต่ปี 2547 จนถึงปัจจุบัน การแลกเปลี่ยนการเยือนของผู้นำทางพุทธศาสนา การแลกเปลี่ยนการศึกษาด้านพระพุทธศาสนาของมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทยและมหาวิทยาลัยสงฆ์เวียดนาม การประชุมแลกเปลี่ยนด้านวิชาการพระพุทธศาสนานานาชาติ รวมทั้งการส่งเสริมสนับสนุนโครงการพระธรรมทูตไทยไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาในเวียดนาม กิจกรรมทางพุทธศาสนาเหล่านี้ล้วนมีส่วนช่วยให้ชาวไทยและชาวเวียดนามมีความใกล้ชิดสนิทสนมกันมากขึ้น

ในปัจจุบันความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนามอยู่ในระดับที่ดี ทั้งในความสัมพันธ์ระดับรัฐบาลต่อรัฐบาลและระดับประชาชนต่อประชาชน ในความสัมพันธ์ระดับรัฐบาลได้กระชับความสัมพันธ์ของรัฐบาลทั้งสองฝ่าย โดยมีการแลกเปลี่ยนการเยือนซึ่งกันและกันในทุกระดับอย่างต่อเนื่อง มีการไปมาหาสู่ระหว่างกันมากขึ้น สำหรับความสัมพันธ์ระดับประชาชนนั้น ได้มีการส่งเสริมความสัมพันธ์โดยการสร้างความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมและวิชาการ ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนของทั้งสองได้มีโอกาสติดต่อสัมพันธ์ใกล้ชิดและคุ้นเคยกันมากขึ้น

โดยในระดับท้องถิ่นก็มีการร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะจังหวัดชายแดนซึ่งขณะนี้เครือข่ายเส้นทางคมนาคมสายต่างๆที่เชื่อมโยงไทย-เวียดนามได้รับการพัฒนาไปมาก เช่น เส้นทางหมายเลข 9 ตามโครงการ EWEC จากมุกดาหารไปสะหวันนะเขตถึงเมืองเวินเวียดนาม (สะพานมิตรภาพ 2 เปิดใช้งานเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2549) เส้นทางหมายเลข 8 จากจังหวัดนครพนมผ่านแขวงคำม่วนไปยังเมืองวิงห์ในเวียดนาม และเส้นทางด่านใต้โดยเริ่มจากกรุงเทพฯ-อรัญประเทศ-เสียมราฐ-พนมเปญ-โฮจิมินห์ ซึ่งเส้นทางทั้ง 3 จะยังประโยชน์ให้แก่ประชาชนของไทย-ลาว-กัมพูชา-เวียดนาม ในการติดต่อไปมาหาสู่และการติดต่อค้าขายกันสะดวกสบายยิ่งขึ้น โดยในปี 2550 และ 2551 มีคนไทยในเวียดนามประมาณ 900 กว่าคน และคนเวียดนามในไทยจำนวนประมาณ 20,250 คน ในขณะเดียวกันนั้นสำนักงานการท่องเที่ยวสาขานครโฮจิมินห์แจ้งว่านักท่องเที่ยวชาวเวียดนามซึ่งเดินทางไปเที่ยวประเทศไทยปีละประมาณ 333,000 คน และนักท่องเที่ยวชาวไทยไปเยือนเวียดนามมีจำนวนปีละประมาณ 169,000 คน (สัญญาทิพย์ ศรีพนา, 2552 : 382)

ปัจจัยทางด้านพุทธศาสนาถือเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่จะช่วยให้ชาวไทยและชาวเวียดนามมีความใกล้ชิดและมีความเข้าใจระหว่างกันมากยิ่งขึ้น ในขณะที่ชาวไทยส่วนใหญ่จะนับถือพุทธศาสนานิกายเถรวาท และชาวเวียดนามส่วนใหญ่จะนับถือพุทธศาสนานิกายมหายานก็ตาม ซึ่งถือได้ว่าพุทธศาสนาเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งที่จะช่วยให้คนมีความรู้สึกร่วมกันว่าเป็นเพื่อนพ้องที่นับถือศาสนาเดียวกันนั้นเป็นกลุ่มคนเดียวกัน ตลอดถึงความสำคัญของพุทธศาสนาเถรวาทที่จะสามารถช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างทั้งสองประเทศ ในฐานะที่พุทธศาสนาเป็นรากฐานของวัฒนธรรมเอกลักษณ์และมรดกของคนในภูมิภาคนี้ ผู้คนที่นับถือศาสนาเดียวกันแม้ว่าจะต่างเชื้อชาติ ต่างเผ่าพันธุ์ ต่างภาษาแต่ก็มีความรู้สึกทางจิตวิญญาณร่วมกัน อันมีผลต่อการช่วยเสริมสร้างและพัฒนาความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ที่จะคบหากันตามครรลองคำสอนของพุทธศาสนา อันเป็นพื้นฐานสำคัญของความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยที่มีต่อเวียดนาม และมีส่วนช่วยให้พระพุทธรูปในภูมิภาคนี้มีความมั่นคงถาวรต่อไป

1.2 คำถามในการศึกษา

1.2.1 พุทธศาสนาเถรวาทในฐานะเป็นสถาบันหนึ่งของสังคมไทย จะใช้บทบาทความเป็นสถาบันทางสังคมในการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยและเวียดนามได้อย่างไรบ้าง

1.2.2 พุทธศาสนาเถรวาทมีส่วนช่วยในการส่งเสริมความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมระหว่างชาวพุทธในประเทศไทยกับชาวพุทธในเวียดนามอย่างไรบ้าง

1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.3.1 เพื่อศึกษารูปแบบความสัมพันธ์ด้านพุทธศาสนาเถรวาทต่อความสัมพันธ์ไทย-เวียดนาม

1.3.2 เพื่อศึกษาพุทธศาสนาเถรวาทในฐานะการทูตเชิงวัฒนธรรมที่มีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทย-เวียดนาม

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

พุทธศาสนา หมายถึง พุทธศาสนานิกายเถรวาทที่อยู่ในเวียดนามทั้งเถรวาทเวียดนามและเถรวาทเขมรในเวียดนาม และพุทธศาสนาเถรวาทในประเทศไทย

พระธรรมทูต หมายถึงพระสงฆ์ไทยที่ได้รับมอบหมายให้ไปปฏิบัติศาสนกิจ เป็นผู้ทำหน้าที่สมณทูตในพุทธศาสนา เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาเถรวาทในประเทศเวียดนาม

การทูตเชิงวัฒนธรรม หมายถึง งานด้านทูตเชิงวัฒนธรรมในต่างประเทศของไทย ในปัจจัยพุทธศาสนาเถรวาท โดยมีบทบาทในการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนาม ที่ดำเนินการผ่านกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างรูปแบบที่เป็นทางการ เช่น การทอดกฐินพระราชทานในเวียดนาม

1.5 ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยแบ่งแหล่งข้อมูลที่ทำการศึกษาวิจัยและวิธีการดำเนินงานวิจัยดังต่อไปนี้ ได้แก่

1.5.1 ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) เป็นการศึกษาข้อมูลต่างๆ จากเอกสาร ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนาม เพื่อให้ได้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ไทยเวียดนาม รวมทั้งศึกษาแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ ที่นำมาใช้ใน

การวิจัย ซึ่งประกอบด้วย ตำราวิชาการ เอกสารทางวิชาการ วารสาร บทความ สื่อสิ่งพิมพ์ของ รัฐบาล รายงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง จากสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ห้องสมุด คณะมนุษยศาสตร์ ห้องสมุดคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

1.5.2 ศึกษาข้อมูลจากภาคสนาม โดยผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้แบบเจาะจง เป็นกรณีศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการลงพื้นที่ภาคสนาม 3 ช่วง คือ ช่วงที่ 1 ตั้งแต่ 30 มีนาคม – 8 เมษายน 2554 เป็นการลงพื้นที่ภาคสนามที่เวียดนาม ส่วนช่วงที่ 2 ตั้งแต่ 10 ธันวาคม- 23 ธันวาคม 2554 เป็นกันลงพื้นที่ภาคสนามที่เวียดนาม และช่วงที่ 3 ตั้งแต่เดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ 2555 เป็นการลงพื้นที่ภาคสนามในประเทศไทย

ในการศึกษาข้อมูลภาคสนามของผู้ศึกษามีวิธีวิจัย 2 วิธี คือ วิธีที่ 1 ได้แก่การสังเกตทั่วไป ซึ่งอยู่ในช่วงที่ผู้วิจัยลงพื้นที่ภาคสนามช่วงที่ 1 เป็นวิธีการในเบื้องต้นของการวิจัย เป็นการสำรวจพื้นที่ในการศึกษาภาคสนาม การสังเกตในลักษณะนี้นอกจากจะทำให้เห็นถึงข้อมูลที่จะทำการศึกษาวิจัยแบบคร่าวๆแล้ว ยังมีส่วนช่วยในการวางแผนเพื่อการทำวิจัยต่อไปอีกด้วย และวิธีที่ 2 ได้แก่ การสัมภาษณ์ ซึ่งอยู่ในช่วงที่ผู้วิจัยลงพื้นที่ภาคสนามในช่วงที่ 2 ในเวียดนาม และช่วงที่ 3 ของการลงพื้นที่ภาคสนามในประเทศไทย โดยผู้วิจัยใช้คำถามในการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยใช้คำถามแบบเปิด และสัมภาษณ์ถามความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์โดยตรง ซึ่งผู้วิจัยเตรียมคำถามไว้อย่างกว้างๆเพื่อเป็นแนวทางในการพูดคุยและเพื่อให้ได้ข้อมูลตามที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อมในด้านการทูตเชิงวัฒนธรรมที่ประกอบด้วยฝ่ายไทยและฝ่ายเวียดนาม โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์บุคคลจากอาชีพต่างๆ ดังนี้

ก. ฝ่ายไทยประกอบด้วย

- สถานกงสุลใหญ่ ณ นครโฮจิมินห์ จำนวน 2 คน
- กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม จำนวน 1 คน
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จำนวน 1 คน
- พระธรรมทูตไทยในเวียดนาม จำนวน 1 รูป
- นักวิชาการสถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 1 คน
- สำนักงานจังหวัดนครพนม จำนวน 1 คน

ข. ฝ่ายเวียดนามประกอบด้วย

- พระสงฆ์เวียดนามในนครโฮจิมินห์ จำนวน 3 รูป
- พระสงฆ์เวียดนามที่ศึกษาในไทย จำนวน 4 รูป
- พุทธศาสนิกชนชาวเวียดนาม จำนวน 3 คน

1.6 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาภาคสนามที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่

1.6.1 ตัวผู้วิจัยเอง ในการศึกษาข้อมูลภาคสนามในเวียดนามซึ่งเป็นวัดพุทธศาสนาเถรวาท และตัวผู้วิจัยก็เป็นพระภิกษุ ถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดในการสร้างความสัมพันธ์และความคุ้นเคยกับประชากรที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ที่ประกอบด้วยพระภิกษุสงฆ์ และพุทธศาสนิกชน

1.6.2 แบบบันทึกข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยใช้สำหรับการบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกต ประเด็นข้อคิดเห็นต่างๆ รวมทั้งบันทึกข้อสังเกตและการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้วิจัยเอง ในช่วงศึกษาหาข้อมูลในพื้นที่

1.6.3 กล้องถ่ายรูปและเทปบันทึกเสียง เพื่อบันทึกภาพเหตุการณ์ต่างๆ และบันทึกเสียงในการสัมภาษณ์ โดยทำการขออนุญาตผู้ที่เกี่ยวข้องทุกครั้งก่อนที่จะทำการบันทึกภาพและบันทึกเสียง

1.6.4 ผู้ช่วยแปลภาษาเวียดนาม เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่แท้จริง และลึกซึ้งจากกลุ่มเป้าหมาย จึงต้องมีผู้ช่วยแปลภาษาเวียดนาม โดยผู้วิจัยได้เลือกผู้ช่วยวิจัยในการแปลภาษาเวียดนามสู่ภาษาไทยนั้น ผู้วิจัยได้เลือกพระภิกษุชาวเวียดนามที่เข้ามาศึกษาในประเทศไทยที่สามารถสื่อสารได้ในทั้งภาษาไทยและภาษาเวียดนาม เพื่อเป็นสื่อกลางระหว่างผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายในบางครั้งเพื่อขจัดอุปสรรคในความแตกต่างด้านภาษา

1.7 ขอบเขตของการศึกษา

1.7.1 ขอบเขตด้านพื้นที่ เนื่องจากงานวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างระหว่างไทยและเวียดนาม โดยผ่านกิจกรรมทางพุทธศาสนาที่เป็นทางการ โดยผู้วิจัยเลือกพื้นที่ศึกษา ได้แก่ วัดโฝมินห์ นครโฮจิมินห์ ซึ่งเป็นวัดเถรวาทเวียดนามในนครโฮจิมินห์ ประเทศเวียดนาม โดยวัดแห่งนี้ถือจุดเริ่มต้นของการดำเนินความสัมพันธ์ทางพุทธศาสนาอย่างเป็นทางการระหว่างรัฐบาลไทยและรัฐบาลเวียดนาม โดยการดำเนินงานด้านการทูตเชิงวัฒนธรรมผ่านกิจกรรมทางพุทธศาสนา

1.2.7 ขอบเขตด้านเนื้อหา เน้นศึกษาถึงนโยบายของรัฐบาลไทยในการดำเนินการด้านการทูตเชิงวัฒนธรรมที่ส่งผลถึงความสัมพันธ์ไทยและเวียดนาม โดยมุ่งศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศทางด้านพุทธศาสนานิกายเถรวาทเป็นหลัก

1.8 การวิเคราะห์ข้อมูล

ก. การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าด้านข้อมูล โดยการตรวจสอบแหล่งข้อมูลที่ได้มา ซึ่งประกอบไปด้วยแหล่งเวลา แหล่งสถานที่ แหล่งบุคคล และตรวจสอบว่าข้อมูลที่ได้มาจากแหล่งต่างๆ มีความเหมือนกันอย่างไร ถ้าข้อมูลมีความเหมือนกันหรือซ้ำๆกัน ถือว่าข้อมูลนั้นมีความเชื่อถือได้ และทำการจดบันทึกข้อมูลนั้นไว้

ข. การตรวจสอบแบบสามเส้าด้านวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีวิเคราะห์จากเอกสารควบคู่กับการสัมภาษณ์ และการวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยอาศัยข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์ประกอบกัน

1.9 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1.6.1 เพื่อทราบถึงบทบาทพุทธศาสนาเถรวาทในฐานะการทูตเชิงวัฒนธรรมที่มีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทย - เวียดนาม

1.6.2 เพื่อเป็นข้อเสนอแนะในการเพิ่มบทบาทของการทูตเชิงวัฒนธรรมให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานการทูตเชิงวัฒนธรรมของไทยในต่างประเทศต่อไป